

EDA. Religiose mulieres non solum in die Parasc...

Na autem sabbati valde diluculo venerunt ad monumentum portantes...

Quid queritis? Non est hic, sed surrexit. Recordamini qualiter locutus est vobis...

Recordamini qualiter locutus est vobis cum adhuc in Galilaea esset...

Recordamini qualiter locutus est vobis cum adhuc in Galilaea esset...

Lib. 3. c. 24.

Lib. 3. c. 24.

in ter. BEDA. Sanctae mulieres astantibus sibi angelis non in terram cecidisse...

Recordamini qualiter locutus est vobis cum adhuc in Galilaea esset...

Recordamini qualiter locutus est vobis cum adhuc in Galilaea esset...

Recordamini qualiter locutus est vobis cum adhuc in Galilaea esset...

Recordamini qualiter locutus est vobis cum adhuc in Galilaea esset...

De humanitate ver. circa medium.

Hom. 29.

Lib. 3. c. 25.

sed procumbentem dicit Lucas sola linteamina vidisse, & disc...

Recordamini qualiter locutus est vobis cum adhuc in Galilaea esset...

Recordamini qualiter locutus est vobis cum adhuc in Galilaea esset...

Recordamini qualiter locutus est vobis cum adhuc in Galilaea esset...

Recordamini qualiter locutus est vobis cum adhuc in Galilaea esset...

Recordamini qualiter locutus est vobis cum adhuc in Galilaea esset...

Recordamini qualiter locutus est vobis cum adhuc in Galilaea esset...

Recordamini qualiter locutus est vobis cum adhuc in Galilaea esset...

Recordamini qualiter locutus est vobis cum adhuc in Galilaea esset...

De humanitate ver. circa medium.

De humanitate ver. circa medium.

THEO. Exspectabant enim Christum saluatorem & redemptorem populum Israel ab ingruentibus malis & a seruitute Romaeorum, ipsum quoque credebant terrentum regem fieri, quem putabant promulgatam in se mortis sententiam cauere potuisse. B E D A. Merito ergo tristes incedebant, quia & se ipsos quodammodo arguebant, quod in illo redemptione sperauerint, quem iam mortuum viderant, nec resurrecturum credebant, & maxime dolebant eum sine causa occisum, quem noverant innocentem. THEO. Videntur tamen hi viri non omnino increduli esse per hoc quod subditur: Et nunc super haec omnia tertia dies est hodie, quod haec facta sunt. In quo videntur habere memoria eius, quod eis dominus dixerat se tertia die resurrecturum. G R A E C V S. Porro relatam a mulieribus resurrectionis famam commemorant, cum subditur: Sed & mulieres quaedam ex nostris terruerunt nos, quae ante lucem fuerunt ad monumentum, & non inuenit corpore, eius venerunt dicentes se etiam visionem angelorum vidisse, qui dicunt eum viuere. Dicant quidem hoc quasi non credentes, propter quod referunt se terribis, id est stupefactis. non enim quod erat eis relictum firmum estimabant, aut angelicam illuminationem fuisse: sed stuporis & turbis causam inde sumebant. Testimonium quoque Petri non certum estimabant dum diceret, se non vidisse dominum: sed resurrectionem eius conuictum ex eo quod corpus ipsius in sepulchro non iacebat. vnde sequitur: Et abiierunt quidam ex nostris ad monumentum, & ita inuenierunt sicut mulieres dixerunt. ipsum vero non inuenierunt. A V G V S T. de Consensu euangelistarum. Cum autem Lucas dixerit Petrum accurrisse ad monumentum, & Cleopham dixisse, ipse retulerit, quod quidam eorum ierant ad monumentum, intelligitur attestari Ioanni, quod duo ierant ad monumentum: sed Petrum primo solum commemorauit, quia illi primitus Maria nunciauerat.

Lib. 3. c. 25.

THEOPHI. Quia praedicti discipuli nimia dubietate laborabant, dominus eos redarguit. vnde dicitur: Et ipse dixit ad eos: O stulti. Fere enim eadem dixerant, quae & astantes cruci. Alios saluos fecit, seipsum non potest saluum facere. Et tunc di corde ad credendum in omnibus, quae locuti sunt prophetae. Contingit enim credere, quae locuti sunt prophetae. particulariter quaedam, & non vniuersaliter omnia puta si aliquis credat, quae de cruce Christi dicuntur a prophetis sicut est illud. Foderunt manus meas & pedes meos. quae vero spectant ad resurrectionem non credant, sicut est illud: Non dabis sanctum tuum videre corruptionem. Decet autem in omnibus fidem adhibere prophetis tam in gloriosis, quae de Christo praedixerunt, quam in ingloriis, quia ex passione malorum est ingressus in gloriam. vnde sequitur: Nonne haec oportuit pati Christum, & ita intrare in gloriam suam? scilicet secundum humanitatem. ISIDORVS. Sed & si oportebat Christum pati, tamen qui crucifixus rei sui pena, non enim satagebant perficere quod Deus disponebat. vnde & eorum executio fuit impia, Dei vero dispensatio prudentissima, qui nequitiam eorum in beneficia generis humani conuertit, quasi vitens vipereis canibus ad antridoti saluiferi consecutionem. CHRYSOSTOMVS. Et ideo dominus ostendit consequenter haec omnia non euenisse simpliciter: sed ex Dei proposito ante praedestinato. vnde sequitur: Et incipiens a Moyse & omnibus prophetis interpretabatur illis in omnibus scripturis, quae de ipso erant, quasi diceret. Postquam estis tardi, ego promptos vos reddam, mysteria scripturarum vobis exponendo. nam sacrificium Abrahae cum Isaac dimisso immolatus est aries, hoc praefigurauit. Sed & in aliis scripturis prophetis sparsim iacent mysteria crucis & resurrectionis Christi. B E D A. Si autem Moyse & Prophetarum de Christo locuti sunt, & eum per passionem in gloriam intraturum praedixerunt, quomodo gloriatur se esse Christianum, qui neque qualiter scripturae ad Christum pertinent inuestigat, neque ad gloriam, quam cum Christo habere cupit, per passionem attingere desiderat? G R A E C V S. Quia vero pra-

dixit euangelistas: Tenebantur oculi eorum ne eum agnoscerent: donec sermo Domini mentem eorum moueret ad fidem, conuenienter opportunum aspectum sui auditui subiungit. vnde sequitur: Et appropinquauerunt castello quo ibant, & ipse finxit se longius ire. A V G V S T. de Quaestionibus euange. Quod non ad mendacium pertinet. non enim omne quod fingimus mendacium est: sed quando id fingimus, quod nihil significat, tunc mendacium est. cum autem factio nostra refertur ad aliquam significationem, non est mendacium, sed aliqua figura veritatis, alioquin omnia, quae a sapientibus & sanctis viris, vel etiam ab ipso domino figurata dicta sunt, mendacia deputantur, quia secunda dum vltatum intellectum non consistit veritas in talibus dicitis. Sicut autem dicta, ita etiam finguntur facta sine mendacio ad aliquam rem significandam. G R E G O. in Hom. Quia ergo adhuc in eorum cordibus peregrinus erat a fide, ire se longius finxit. Fingere namque componere dicitur. vnde & compositores luti sigulos vocamus. Nihil ergo simplex veritas per dupliciter fecit, sed tale se exhibuit in corpore, qualis apud illos erat in mente. Sed quia esse extranea charitate non poterant, hi cum quibus charitas gradiebat: eum ad hospitium quasi peregrinum vocant. vnde sequitur: Et coegerunt illum. Ex quo exemplo colligitur, quia peregrini ad hospitium non solum inuitandi sunt, sed etiam trahendi. G L O. Nec solum factis eum cogunt, sed etiam verbis inducunt. Sequitur enim: Dicentes: Mane nobiscum, quoniam aduerseratis, & inclinata est iam dies, scilicet ad occasum. G R E G O. in Homil. Ecce autem cum per membra sua Christus suscipitur, susceptor suos etiam per semetipsum requirit. Sequitur enim: Et intravit cum illis. Mensam ponunt, cibos afferunt, & Deum, quem in scripturae sacrae expositione non cognouerant in panis fractione cognoscunt. Sequitur enim: Et factum est dum recumberet cum illis, accepit panem, & benedixit, ac fregit, & porrigebat illis, & aperti sunt oculi eorum, & cognouerunt eum. C H R Y. Quod non de sensibilibus oculis dictum est, sed de sensu mentali. A V G. de Consen. Euangeli. Neque enim clausis oculis ambulabant, sed inerat aliquid, quo non inueniret agnosceret quod videbant, quod scilicet caligo, & aliquis humor efficeret soler, non quia dominus non poterat transformare carnem suam, vt alia reuera esset effigies, quam solebant intueri, quandoquidem & ante passionem transformatus est in monte, vt facies eius claresceret sicut Sol. Sed non ita nunc factum est. non enim incongruenter accipimus hoc impedimentum in oculis eorum a Sathana fuisse ne agnosceretur Iesus: sed tantum a Christo facta est permissio vsque ad sacramentum panis, vt veritate corporis eius participata, remoueri intelligatur impedimentum inimici, vt Christus possit agnosci. THEO. Sed & aliud innuit, quod scilicet summentibus sacrum panem aperiantur oculi, vt eum agnoscant magna enim & ineffabilem vim habebat domini caro. A V G. de Quaestio. Euange. Vel quod dominus se ire longius finxit, cum comitaretur discipulis exponens sacras scripturas: vt cum ipse esset ignorantibus, significat quia hospitalitatis officio ad suam cognitionem peruenire posse homines intimaui, vt cum longius ipse ab hominibus abscisset super omnes caelos cum eis transiit, qui haec exhibent seruis eius. Tenet ergo Christum ne longius ab eo car quisquis catechizatur verbo in omnibus bonis ei, qui se catechizat communicat. Etenim isti catechizati erant verbo, cum exponeret eis scripturas. Et quia hospitalitatem sectati sunt: eum quem in ipsa expositione scripturarum non cognouerunt, in panis fractione cognoscunt. non enim auditores legis iusti sunt apud Deum, sed factores legis iustificabuntur. G R E G O R I V S. in Homil. Quisquis ergo audita vult intelligere, festinat ea, quae iam intelligere potuit, opere implere. Ecce dominus non est cogitatus dum loqueretur, & dignatus est cognosci dum pascebat. Sequitur enim: Et ipse euauit ex oculis eorum. THEO. Non enim tale corpus habebat, vt diuinus cum eis commorari deberet, & hoc patet augere affectum eorum. vnde sequitur: Et di-

Lib. 2. q. 51.

Ho. eu. 24.

Lib. 3. c. 25.

Lib. 2. q. 51.

Et dixerunt ad inuicem: Nonne cor nostrum ardens erat in nobis dum loqueretur in via, & aperiret nobis scripturas? O R I. Per quod innuit, quod prolatae sermones a Saluatore accendebant auditum cor ad amorem diuini. G R E G O. in Hom. Pentecost. Ex auditu enim sermone inardescit animus, torporis frigus recedit, mens in superno desiderio fit anxiosa. Audire libet precepta caelestia, & quot mandatis instruitur, quasi tor facibus inflammatur. THEO. Ardebat ergo cor eorum, vel igitur verborum domini, quibus intendebant tanquam veris. Vel quia eo differente scripturas, praecellatur intrinsecus cor eorum, quod ille qui diserebat do minus esset. Adeo ergo laetati sunt, vt nullam moram passi, mox reuerti sunt in Hierusalem. & hoc est quod sequitur. Et surgentes eadem hora regressi sunt in Hierusalem. Surrexerunt quidem eadem hora, perueniunt autem per plures horas, sicut oportebat sexaginta stadia transeunt. A V G. de Concor. Euange. Iam autem fama erat, quod surrexerat Iesus, a mulieribus facta & a Simone Petro, cui iam apparuerat. Etenim isti duo haec inuenierunt loquentes illos ad quos in Hierusalem uenerunt. Sequitur enim: Et inueniunt congregatos vndecim, & eos qui cum ipsis erant dicentes, quod surrexit dominus vere, & apparuit Simoni. B E D A. Omnium enim virorum primo dominus apparuisse videtur Petro ex his, quod Euangelista quatuor, & Paulus Apostolus commemorauerunt. C H R Y. Non enim simul omnibus se manifestabat, vt fereret fidei femina. nam qui primo viderat, & certus erat: alius referebat. Deinde sermo prodians praeparabat animum auditoris visioni: & ideo primo digniori, & fideliori omnibus apparuit. Erat enim opus animae fidelissimae, quae prius acciperet hunc aspectum, vt minime turbaretur inopinata uisione. Et ideo primo uiderat a Petro, vt qui primo confessus est eum Christum, primo resurrectionem videre mereretur, & etiam quia eum negauerat, prius ei uoluit apparere, consolans eum ne desperaret. Post Petrum vero alius apparuit, quandoque paucioribus, quandoque pluribus, quod duo discipuli confiterentur. Sequitur enim: Et ipsi narrauerunt quae gesta erant in via, & quomodo cognouerunt eum in fractione panis. A V G. de Concor. Euange. Quod autem ait Marcus: annuauerunt ceteris, nec illis crediderunt, cum Lucas dicat, quod iam inde loquebantur vere resurrectisse dominum, quid intelligendum est, nisi aliquos ibi fuisse, qui hoc credere nolent?

Lib. 3. c. 25.

Lib. 3. c. 25.

Lib. 3. c. 25.

fratribus dixerunt, Angelum & Saluatorem uidisse, de quibus Paulus meminit dicens: Deinde apparuit plusquam quingentis fratribus simul. Est autem uerior solutio, quod prius quam in Hierusalem laetantibus, semel aut bis uisus est ad eorum consolationem, in Galilaea uero non in conuclau, aut semel, aut bis, sed cum multa poestate ostensionem sui fecit, praebens se eis uidentem post passionem in signis multis, ut Lucas testatur in Actibus. A V G. de Concor. Euange. Vel quod ab Angelo, hoc est a domino dictum est, propheticè accipiendum est. In Galilaea enim secundum transmigrationis significationem intelligendum occurrit, quia de populo Israel transmigrationi erant ad gentes, quibus Apostoli praedicantes non crederent, nisi ipse dominus uiam in cordibus hominum praepararet, & hoc intelligitur: Praecedet uos in Galilaeam. Secundum autem illud, quod Galilaea interpretatur reuelatio, non iam in forma serui intelligendum est, sed in qua est aequalis patri, quam promittit electis suis, illa erit reuelatio tantquam uera Galilaea, cum uidebimus eum sicuti est. Ipsa etiam erit beatorum transmigrationis ex isto saeculo in illam aeternitatem. vnde ad nos ueniens non recessit, & quo nos praecedens non desierit. THEO. Primo igitur dominus in medio discipulorum stans solito pacis affectu eorum turbam sedat: ostendens quod ipse idem est magister eorum, qui hoc uerbo gaudebat, quo etiam eos munuit cum ad praedicandum misit. vnde sequitur: Et dixit eis: Pax uobis: ego sum, nolite timere. C Y R I L L V S. Pudeat ergo nos pacis munus deserere, quam nobis hinc discendens Christus reliquit. Pax & res, & nomen dulce, quam & Dei esse accepimus, iuxta illud: Pax Dei & eius esse Deum, iuxta illud: Deus pacis ipsam esse Deum iuxta illud: Ipse est pax nostra. Pax bonum commendatum ab omnibus, obseruatum autem a paucis. Quae autem est causa? Fortassis ambitio dominij, aut facultatum, aut liuor, aut odium, aut contemptus, aut aliquid huiusmodi, ex his quae Dei ignaros uideamus incurere. Deiquippe praecipue pax est, quae confederat omnia, cuius nihil est adeo proprium, sicut uitas naturae & pacificus status. Transmigrat uero ab Angelis, & diuinis poestatibus, quae ad Deum, & ad inuicem pacifice se habent. Diffunditur uero per totam creaturam cuius est decor, tranquillitas in nobis autem manet, secundum animam quidem per inuestigationem uirtutum, & communicationem, secundum corpus uero in membrorum, & elementorum communicatione, quorum alterum pulchritudo, alterum sanitas appellatur. B E D A. Discipuli autem nouerant Christum uerum hominem, cum quo tanto tempore fuerant conuersati, sed postquam mortuus est, non credunt tertia die potuisse ueram carnem de sepulchro resurgere. Putant ergo se uidere spiritum, quem emisit in passione. vnde sequitur: Conturbati uero & contreriti existimabant se spiritum uidere. Error ille Apostolorum secta est Manichaeorum. A M B R O S I V S. Adducti autem uirtutum exemplis, Petrum & Ioannem non credimus potuisse dubitare. Cur ergo Lucas inducit fuisse turbatos, Primo omnium, quia paucorum opinionem sententia maioris partis includit. Deinde quia & si Petrus de resurrectione crederet: turbati tamen potuit, quod se dominus cum corpore uestibus obseratis, improuifus infunderet. THEO. Verum, quia per uerbum pacis non est sedatus turbo in animabus discipulorum. aliunde indicat eis se filium Dei esse, qui mentis cognoscebat archana. vnde sequitur: Et dixit eis: Quid turbati estis, & cogitationes ascendunt in corda uestra? B E D A. Quales utique cogitationes, nisi falsae & perniciose? Perdidit enim Christus fructum passionis, si non esset ueritas resurrectionis tanquam bonus agricola diceret, quod ibi plantauit, inueniam, id est fidem, quae in cor descendit, quia desuper est. Cogitationes autem istae non desuper descendunt: sed de imo in cor sicut herba mala ascenderunt. C Y R I L L V S. Hoc autem fuit euidentissimum signum, quod non alius est qui uidetur, sed ille idem, quem uiderat in ligno mortuum, & positum in sepulchro, quem non latebat aliquid eorum, quae erant in homine. A M B R O S I V S. Consideremus autem quia gratia secundum Ioannem Apostoli crediderunt, qui gausi sunt: secundum Lucam, qui increduli redarguuntur. Et uidetur mihi Ioannes quasi Apostoli maiora, & altiora tetigisse haec sequentia, & humanis proxi ma, hic historico uisus circuitu, ille compendio, quia & de illo

Dum autem haec loquuntur, stetit Iesus in medio eorum & dixit eis: Pax uobis. Ego sum, nolite timere. Conturbati uero & contreriti, existimabant se spiritum uidere. Et dixit eis. Quid turbati estis, & cogitationes ascendunt in corda uestra? Videte manus meas, & pedes, cum multa poestate ostensionem sui fecit, praebens se eis uidentem post passionem in signis multis, ut Lucas testatur in Actibus. A V G. de Concor. Euange. Vel quod ab Angelo, hoc est a domino dictum est, propheticè accipiendum est. In Galilaea enim secundum transmigrationis significationem intelligendum occurrit, quia de populo Israel transmigrationi erant ad gentes, quibus Apostoli praedicantes non crederent, nisi ipse dominus uiam in cordibus hominum praepararet, & hoc intelligitur: Praecedet uos in Galilaeam. Secundum autem illud, quod Galilaea interpretatur reuelatio, non iam in forma serui intelligendum est, sed in qua est aequalis patri, quam promittit electis suis, illa erit reuelatio tantquam uera Galilaea, cum uidebimus eum sicuti est. Ipsa etiam erit beatorum transmigrationis ex isto saeculo in illam aeternitatem. vnde ad nos ueniens non recessit, & quo nos praecedens non desierit. THEO. Primo igitur dominus in medio discipulorum stans solito pacis affectu eorum turbam sedat: ostendens quod ipse idem est magister eorum, qui hoc uerbo gaudebat, quo etiam eos munuit cum ad praedicandum misit. vnde sequitur: Et dixit eis: Pax uobis: ego sum, nolite timere.

Lib. 3. c. 25.

C Y R I L L V S. Pudeat ergo nos pacis munus deserere, quam nobis hinc discendens Christus reliquit. Pax & res, & nomen dulce, quam & Dei esse accepimus, iuxta illud: Pax Dei & eius esse Deum, iuxta illud: Deus pacis ipsam esse Deum iuxta illud: Ipse est pax nostra. Pax bonum commendatum ab omnibus, obseruatum autem a paucis. Quae autem est causa? Fortassis ambitio dominij, aut facultatum, aut liuor, aut odium, aut contemptus, aut aliquid huiusmodi, ex his quae Dei ignaros uideamus incurere. Deiquippe praecipue pax est, quae confederat omnia, cuius nihil est adeo proprium, sicut uitas naturae & pacificus status. Transmigrat uero ab Angelis, & diuinis poestatibus, quae ad Deum, & ad inuicem pacifice se habent. Diffunditur uero per totam creaturam cuius est decor, tranquillitas in nobis autem manet, secundum animam quidem per inuestigationem uirtutum, & communicationem, secundum corpus uero in membrorum, & elementorum communicatione, quorum alterum pulchritudo, alterum sanitas appellatur. B E D A. Discipuli autem nouerant Christum uerum hominem, cum quo tanto tempore fuerant conuersati, sed postquam mortuus est, non credunt tertia die potuisse ueram carnem de sepulchro resurgere. Putant ergo se uidere spiritum, quem emisit in passione. vnde sequitur: Conturbati uero & contreriti existimabant se spiritum uidere. Error ille Apostolorum secta est Manichaeorum. A M B R O S I V S. Adducti autem uirtutum exemplis, Petrum & Ioannem non credimus potuisse dubitare. Cur ergo Lucas inducit fuisse turbatos, Primo omnium, quia paucorum opinionem sententia maioris partis includit. Deinde quia & si Petrus de resurrectione crederet: turbati tamen potuit, quod se dominus cum corpore uestibus obseratis, improuifus infunderet. THEO. Verum, quia per uerbum pacis non est sedatus turbo in animabus discipulorum. aliunde indicat eis se filium Dei esse, qui mentis cognoscebat archana. vnde sequitur: Et dixit eis: Quid turbati estis, & cogitationes ascendunt in corda uestra? B E D A. Quales utique cogitationes, nisi falsae & perniciose? Perdidit enim Christus fructum passionis, si non esset ueritas resurrectionis tanquam bonus agricola diceret, quod ibi plantauit, inueniam, id est fidem, quae in cor descendit, quia desuper est. Cogitationes autem istae non desuper descendunt: sed de imo in cor sicut herba mala ascenderunt. C Y R I L L V S. Hoc autem fuit euidentissimum signum, quod non alius est qui uidetur, sed ille idem, quem uiderat in ligno mortuum, & positum in sepulchro, quem non latebat aliquid eorum, quae erant in homine. A M B R O S I V S. Consideremus autem quia gratia secundum Ioannem Apostoli crediderunt, qui gausi sunt: secundum Lucam, qui increduli redarguuntur. Et uidetur mihi Ioannes quasi Apostoli maiora, & altiora tetigisse haec sequentia, & humanis proxima, hic historico uisus circuitu, ille compendio, quia & de illo

Cat. au. S. Tho. D d 2 dubitari